

Тау битләреннән эшләпәләр киеп, чиләкләреннә жиләк белән тутырып кайтулары... Рәхәт тә бит! Ә буранлы кышкы коннәрдә жиләкле варенье белән чәй эчү... Анысы турында сойләп тә тормыйм! Бүгенгә кондә авыл жирендә ин күнелле мәшәкәтләрнен берсе - жиләк жыю вакыты бара. Хәлләр ничегрәк икән дип берничә авылыбыз халкына сорауларымны бирдем.

Мордовиядә жиләкле болыннар бик күп булса да, быел жиләк аз – коры коз, морозлар жиләккә зур зыян китерде. Үткән елда кулларына чиләк тотып, биш, жиде, ун кило жыйдым, дип шатланып кайткан жиләкчеләрне дә еш очратырга була иде. Быел жиләк бик аз һәм вак алар. Шуна Мордовиянен урман якларында бу тәмләшкә бардыр дигән омет яши. - Гажәеп файдалы продукт та ул, чын шифа да. Тикмәгә генә жиләкләр ханбикәсе исемен йортми бит ул. Һәм бу чыннан да шулай. Баксан, жир жиләгендә Менделеев таблицасынын яртысы диярлек бар икән. Жир жиләгенен файдалы үзенчәлекләре анын чын мәгънәсендә витаминнар чыганагы булуында, алар арасында беренче урынны С витамини алып тора, - дип сойли Атюрьево районы Кыштыру - Большой Шуструй авылы кешесе Эльвира Хәйдар кызы Совешова. - Жир жиләгендә В торкеме витаминнары да бар. Жир жиләгә тулысы белән - жиләкләре, яфраклары, сабак-тамырлары да дару булып саналалар. Яфрак һәм тамырларыннан отвар ясаклыйм, ә жиләкләреннән - варенье, кышка тундырып куя идем - табигый сыйфатларын саклап кала. Нәрсә файдасы турында сойлим, аны жыюы үзе бер рәхәтлек. Авылыбыз кешеләре дә урманда жир, каен жиләкләре жыярга ярата, мәсәлән, Рәйсә Ахатъ кызы Тимашовабыз. Кем әйтмешли, иел-богел, ялкауланма, жир жиләген оз дә ал гына! Әмма ул быел юк диярлек. Ин моңиме - жиләгә белән дан тоткан күрше Торбеево районы Дракино авылы халкында да (авыллары белән шул кәсеб белән шогыйльләнәләр) быел жиләк вак, аз, шуна бәя хакта. Минем бакчамда викториям дә бик аз булды. Кышка берәз өзерләп тә, ашап та каласы килә. Бик ук куркыныч хәл түгел: бакчамдагы карлыганым, малинам олгерә башлады; варенье да, компот та, тундырып та куярга житәр дип уйлыйм. Витаминнар белән сыйланырбыз.

Темник районы Тархан авылы якларында хәлләр ничегрәк дип сораштырдым. Бу авылда гомер-гомергә урманны соеп жиләген, гомбәсен жыярга яраткан Рәйсә Алимжан кызы Кугушева, Альфия Равил кызы Агеева, Адилә Кәрим кызы Дулатова, Нурия Хафиз кызы Мамлеева һәм башкалар яши. Мәсәлән, тырыш, булдыклыларнын берсе булган, сигез дистәсен тутырган Рәйсә апа Кугушева, Аллага шокер, бик тәжрибәле жиләк жыючы, хәтта шул хобби белән мавыгып китә. Бөрүзе генә дә урман нигмәтләрен жыярга дип чыгып киткәли. Жиләк ишеләп уна торган урыннарны аннан да оста белүче юк ахры

авылда. «Урманга, басуга чыksam, ботен авыруларым онытыла», - ди ул. Билләр авыртса да, кигәвеннәр үзәккә үтсә дә, күнел һаман жиләкле болыннарға ашкына. Шундый матур табигать кочагында жиләк жыю – үзе зур рәхәт», - дип сойли Райсә Алимжан кызы Кугушева.

«Шифалы янгырлар яуды, әле жиләк жыярбыз дигән омет белән яшибез. Өлегә кадәр юлдан үткәндә оврагыбыз тирәсенә машиналар тукталмаганмы дип күзләп йорсәк, бүген якыным Адилә Кәримовна белән жиләк жыярға дип шул овракка барырга исәплибез», - дип сүзен йомгаклады Нурия Хафиз кызы Мамлеева. - Соныннан жиләк бармы-юкмы икәннән белербез, шалтыратырман, дип сабуллаштык.

Эх, жиләкле жәйләре, тагы үтеп китәсез бит инде...

Наилә Насырова